

ОМИЛҲОИ ПЕШГИРИИ БА ГУРҶҲОИ ИФРОТГАРОИ ГАРАВИДАНИ НАВРАССОНУ ЧАВОНОН

Дар арафаи санаи таърихӣ бахшида ба чашмигирии 30 - солагии Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки соли 1994 халқи тоҷик таҳти роҳбарии Сарвари давлат – Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қабул кардааст, эълон гардидани соли маърифати ҳуқуқӣ гувоҳи қадамҳои устувори миллати тоҷик баҳри созмони ҷомеаи демократӣ, яқпорчагии кишвари азизамон Тоҷикистон маҳсуб меёбад.

Эълон гардидани соли маърифати ҳуқуқӣ ва солгарди ҳуччати тақдирсоз Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқамандии ногустани дорад. Зеро он таъминкунандаи асосии ҳимояи ҳуқуқу озодиҳои инсону шаҳрванд, ташкилоту муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дар таълиму тарбияи хонандагон, баҳусус наврасону ҷавонони тарбияшон душвор раванди муттасили таълиму тарбия муқаррар гардидаанд.

Чи хеле ки ба ҳамагон маълум аст, дар мамлакатҳои Сурия, Ироқ, Афғонистон ва дигар кишварҳои шарқи мусулмонӣ зухуроти номатлуби ифротгароӣ, манфиатҷӯӣ, ки шаклҳои манфури террористӣ маҳсуб меёбанд, то ҳануз идома доранд. Бо ҳар ҳилаю найранги харидуфурӯши одамрабӣ ба гурӯҳҳои бадҳоки ба ном “давлати исломӣ” кӯдакону ҷавонро аз бетачрибагӣ ба фанатизми исломӣ фирефта намуда, онҳоро ба гирдоби ҷанги бемаънию куштори бераҳмонаи одамони бегуноҳ мекашанд. Бо сабабҳои то ҳанӯз ҷой доштани хурофотпарастӣ ва дунёбегорӣ дар гӯшаю канорҳои Ватани маҳбуби мо низ ҳам душманони дохилӣ ва ҳам хоинони хориҷӣ кӯдакону ҷавонро ба гурӯҳҳои террористӣ шомил гардонидани аз пайи манфиатҷӯӣҳои хеш ба ҳар дару девор мисли кажум неш мезананд. Аз ин ҷост, ки ҷунин падидаи номатлуб ба раванди тадбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак” ҳалал ворид сохта, дар бисёре аз маъракаҳои азодорӣ, тӯю дигар маросимҳои анъанавӣ чараёни ҳамкорихои педагогии мактабу донишгоҳҳо бо оила ва аҳли ҷомеа кам риоя мекунанд.

Ба ҳеч кас пинҳон нест, ки андешаҳои ифвогаронаю худнамоиҳои ифротгароӣ ва экстремистӣ, таъсири манфии маҳсуму маҳсумбачаҳо, эшону эшонбачаҳо ва халифабонуҳо (ҷунин номгузориҳои мантӣ ба маҳсуму эшонзодаҳо ва халифабонуҳои асили шаҳру деҳоти водии Ҳиссору Қаротегин, Элок, Қалъаи нави н. Файзобод, деҳоти Личак ва Эшонони н. Роғун ва дигар мавзеҳои мӯқаддаси вилоятҳои Хатлону Суғд ва Бадахшони кӯҳӣ далолат намекунанд, балки муаллиф маҳсуму

махсумбачаҳо ва эшону эшонбачаҳои сохтаро дар назар дорад), шайху авлиётарошиҳо, фолбинҳо ва дигар таблиғоти беасоси реаксионии зидди олимону рӯшанфикрон, ходимони давлатию ҷамъиятӣ ва дигар табақаҳои маорифпарвари фарҳангию тиббӣ равона кардашуда, таблиғоти бардурӯғу бофтаҳои воҳимаангези дунёбезорӣ, охирзамонӣ, қиёматпарастӣ ва пессимистӣ (рӯҳафтадагӣ, куҳнапарастӣ) нисбати ҳодисаҳои табиӣ, илму техника ва коинот ба идомаи таҳсили хонандагони муассисаҳои таълимӣ, баҳусус толибагон таъсири манфӣ мерасонанд. Чунин падидаи номатлуби авлиётарошиҳо дар мисоли яке аз собиқ “ҳомии дини ислом” Шайх Темур бараъло исбот гардида, ба тамоми пешвоён ва донишмандони дини мубини ислом иснод овард, ки хоччат ба такрор нест.

Қобили қайд аст, ки ҳанӯз ҳам ба ҷавобгарии маъмурӣ ва ҷиноӣ кашидану ҷарима бастанӣ ашхоси манфиатҷӯю иғвоангезанда ҳангоми идҳои Рамазон, Қурбон, маросимҳои азодорӣ ва дигар тӯю маърақаҳои бодабдаба, маҳкум намудану фош кардани қоида ва қонуншиканиҳо, зоҳирпарастони зерӣ ниқоби “давлати исломӣ” панаҳбурда то ҳанӯз ба мушоҳида мерасанд.

Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ, Пешвои муаззами миллат, Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамагонро вазифадор намудааст, ки ҳар чӣ бештар мақоми Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак”-ро баланд бардошта, тибқи тадбиқи ислоҳоти соҳаи маориф дар доираи талаботи замони муосир ва ба ҳаёт тадбиқ намудани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи танзими ҷашну маросим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон” чораҳои таъҷили андешида шаванд. Президенти муҳтарам омӯзгоронро дар меҳвари соҳаи маориф қарор дода, сатҳу сифати дониши шогирдонро аз таҷрибаю маҳорати устодони баркамол қаламдод намудааст ва натиҷаи дилхоҳи таълиму тарбияро бо истифода аз усулҳои замонавӣ таълим вобаста донистааст.

Бинобар он барои бартараф намудани мушкилоти бамиёномада омӯзгорони муассисаҳои таълимӣ ва донишгоҳҳои кишварро мебояд, ки дар машваратҳои умумимақтабӣ ва синфӣю аудиториӣ хонандагону донишҷӯёни муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва донишгоҳҳо тавассути дастгирию кӯмаки методии Кумитаи падару модарон ва АВО(Ассотсиатсияи волидону омӯзгорон) бо истифода аз технологияи муосири таълиму тарбия чорабиниҳои фаҳмондадиҳӣ ташкил намоянд;

- омӯзишу ҷорӣ намудани Паёми декабри соли 2018 ва даъвати ватандӯстонаи Пешвои муаззами миллат, Президенти муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи “Рушди деҳот, сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ” то соли 2021 тақозои замони муосир аст:

- дар ҳаёт тадбиқ намудани ҳадафи ҷаҳоруми саноатикунонии босуръати деҳоти кишвар илова ба се ҳадафи стратегии рушди кишвар, яъне таъмини амнияти озукаворӣ, баромадан аз гумбасти

коммуникатсионӣ, истиқлолияти энергетикӣ, ки дар алоқамандӣ бо раванди таълиму тарбияи мактабиён ва донишҷӯён мутобиқ кардан мебошанд, бешубҳа муҳим арзёбӣ мегардад;

- дар маҷлиси падару модарон ошкор ва фош намудани таъсири нобахангоми рӯҳониёни мутаассиб ва фанатизми исломгарой, пешгирии падидаҳои номатлуби паҳннамоии андешаҳои иғвогаронаи баохиррасии дунё, ҳар гуна бофтаҳои ҳаёлии псемистӣ, таблиғоти беасоси реаксионии зидди олимону рӯшанфикрон, ходимони давлатию ҷамъиятӣ ва дигар табақаҳои маорифпарвари фарҳангию тиббӣ саривақтӣ мебошанд;

- фош намудани таблиғоти бардурӯғу бофтаҳои воҳимаангези дунёбесорӣ, охирзамонӣ ва қиёматпарастӣ доир ба ҳодисаҳои табиӣ, илму техника ва коинот беасос буда, наврасону ҷавонро ба гирдоби рӯҳафтадагӣ ва бесаводӣ кашидан асту вассалом;

- пешгирии ҳар гуна падидаҳои номатлуби фирефташавии наврасону навҷавонон, духтарони хатмкарда ва хатмкунандагони синфи 9 ба ифродгарой, фанатизми исломии ба ном “давлати исломӣ” дар ҷараёни маросимҳои динӣ ва маърақаҳои фарҳангию сиёсӣ муҳим буда, бо иштироки аҳли маорифи кишвар ва донишмандони маъруфи дини мубини ислом ниқоб аз рӯю вучуди хурофотпарастон кандан аст;

- тарзи ҳаёти солими кӯдакону наврасони болаёқатро дастгирӣ ва дар муқоиса бо ҷавонону кӯдакони оворагард ва тундгаро намуна нишон додан, дастовардҳои ихтирокорӣ ва эҷодиёту кашфиётҳои илмию техникии онҳоро маблағгузорӣ намудан танҳо ба манфиати раванди таълиму тарбияи насли наврас мебуд, ки чунин тадбир вазифаи мо омӯзгорону устодон, рушанфикрон ва маорифчиёни кишвари соҳибистиқлол мебошад;

- ба истифода додани синфхонаҳои иловагӣ ва таҷҳизоти таълимии варзишӣ, устохонаҳо ва сеҳҳои дӯзандагӣ дар деҳоти дурдасти кишвар баҳри нигоҳдории давомоти минбаъдаи толибагон ва ба ҳунарҳои мардумӣ ҷалб намудани хатмкардаҳои синфи 9 мусоидат мекунад;

- ҷоннок намудани мақоми худидораи Созмони талабагӣ ва Шӯрои духтарон бо сарпарастии Шӯрои навтаъсиси занон бешубҳа ба ғаългардонии мақомоти худидораи талабагӣ мусоидат мекунад;

- ташкил намудани семинару конференсҳо ва мизҳои мудаввар доир ба ҷалби хатмкардаҳо ба истехсолот, таъминоти ҷойи корӣ барои онҳо, ба таъмини идомаи таҳсил дар коллеҷу омӯзишгоҳҳо ва макотиби олий оварда мерасонанд;

- бо мутахассисони соҳаи психология таъмин намудани муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ғаъолияти роҳбарияти муассисаҳои таълимӣ ва кори роҳбарони синфҳоро ҷоннок мекунад;

- ташкили лабораторияҳои табию риёзӣ, физика, химия, биология ва бо таҷҳизоти техникӣ таъмин намудани муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ шартӣ зарурӣ ва омили асосии пешгирии қонуншиканиҳои наврасону ҷавонон мебошад;

- мувофиқи машварату маслиҳати мутахассисони илмҳои педагогика ва психология пешгирии хушунат дар оилаҳои рӯ ба таназзуловардани

шарти зарурии ба гуруҳҳои ифротгапрой фирефта нагардиданит нарасону навчавонон аст.

Дар раванди бонизоми технологияи муосири коммуникатсионӣ ташкили конфронсу семинарҳо, маҳфили мизҳои мудаввар падидаҳои мувофиқанд, ки аз баҳсу талошҳо ва пешниҳоди ишторокчиёни чунин чорабиниҳои амалӣ тавсияю гузоришҳо, дастурҳои навин ва дигар натиҷагирҳои самаранок рӯи қор меоянд ва ба тадбиқи сифати ислоҳоти соҳаи маориф мусоидат мекунанд.

Танҳо дар сурати ҳамбастагӣ, ягонагӣ ва таҳкиму рушди ҳамкориҳои педагогии мактаб, оила ва аҳли ҷомеа дар доираи Ваҳдати миллӣ бо боварии тоҷикон гуфт, ки дар замони гузариш ба низоми таҳсилоти 12- сола тамоми мушкилоти бамиёномада ҳаллу фасл хоҳанд гардид. Он гоҳ камолоти ахлоқию маънавии насли наврас, худшиносию ифтихори ватандорӣ кӯдакону ҷавонон дар сатҳи тадбиқи ислоҳоти соҳаи маориф ва қонунҳои амалкунандаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон имконпазир аст.

Адабиёти истифодашуда

1. Давлатшоев И. Ҳамкорӣ мактабу оила ва бартараф намудани мушкилоти аз мактабҳои таҳсилоти умумӣ дур мондани хонандагон. Дар маҷмӯаи илмӣ «Нақши ҳамкориҳои педагогӣ дар камолоти ахлоқию маънавии кӯдакону наврасон». Муҳаррир В. Абдулазизов.- Душанбе, 2012.- С. 17-24.

2. Давлатшоев И., Каримов Қ., Амонов Н., ва диг. Дастурамали пешгирии қонунвайронкунӣ ва костаҳои ахлоқӣ нарасону ҷавонон//Муҳаррири масъул И. Давлатшоев.- Душанбе: Сифат, 2014.- 36 с.

3. Давлатшоев И., Аҳмадова Ф. Тарбияи ватандӯстии хонандагон.- Душанбе : Сифат, 2024.- 132 с.

4. Каримова И., Шарифзода Ф., Сулаймонӣ С. Хонаводаи солим/Зери назари академик М. Лутфуллоев. – Душанбе: Ирфон, 2015. – 220 с.

5. Маликисломов Н. Некбин будан моро ба нақвиҳо хоҳад бурд/Минбари халқ, № 25, 17 июни соли 2020.

6. Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии ҚТ, ш. Душанбе, Минбари халқ, 23 январи соли 2015.

8. Раҳимзода Х., Бобокалон Ф. М. Маърифати оиладорӣ. Китоби дарсӣ барои синфи 10.-Душанбе, 2024.-316 с.

9. Раҳимзода Х. Илм асоси пешрафти ҷомеа/Минбари халқ, № 25, 17 июни соли 2020.

10. Раҳимзода Х., Бобокалонов Ф. Оилаи солим–пайдориҳои давлат. Муҳаррир М.У. Хидирзода.- Душанбе: Аржанг, 2015.- 248 с.

11. Шарифзода Ф., Каримова Х., Сулаймонӣ С. Пешгирии хушунат дар хонавода ва мактаб//Дастури методӣ барои кормандони соҳаи маориф.- Душанбе: Ирфон, 2015.- 128 с.